

Varase märkamise ja sekkumise juhised KOVidele

Varase märkamise ning sekkumise põhimõtted kohalikus omavalitsuses

Laste ja noorte murede ja probleemide varase märkamise ning sekkumise põhimõtteid asuti omavalitsustele välja töötama 2009. aastal. Rida riiklikke arengukavasid ja uuringuid on rõhutanud vajadust korraldada omavalitsuste ennetustööd kavakindlamalt. Sestap hakati ellu viima programmi "Kogukonnapõhine ennetustöö - ühistegevus varasel märkamisel ja sekkumisel. Selle raames on koostatud käesolev võrgujuhis [1].

□

Projekti viidi UNICEF-i eestvedamisel ja haridus- ja teadus-, justiits-, sotsiaal- ja siseministeeriumi toetusel ellu kaheteistkümnes kohalikus omavalitsuses: Jõhvis, Kosel, Lihulas, Raplas, Tapal, Viljandis ning 2011. aastal liitusid programmiga Mäetaguse, Toila, Sillamäe, Rakvere, Tootsi ja Harku valla- ja linnavalitsused. Projekti rahastas 2009-2012 hasartmängumaksu nõukogu.

Varase märkamise ja sekkumise eesmärk

Eesmärk on toetada ja abistada last, perekonda ja valdkonnaga seotud asutusi kogukonnas, arvestades seejuures laste ja perede õigusi, vajadusi ning arendades nende iseseisvat toimetulekut ja oskusi keerulisi situatsioone lahendada. Probleeme märgates ja operatiivselt tegutsedes on võimalik ennetada koolikohustuse eiramist, koolist väljalangevust, alaealiste sattumist kuritegelikule teele ja kuritegevuse kasvu. Ühtlasi edendab selline tähelepanu ja asjakohane vastamine probleemidele kogukondlikku elu ja kõigi selle liikmete heaolu.

Varase märkamise ja sekkumise põhimõtted on mõeldud laste ja noortega tegelevatele spetsialistidele ja institutsioonidele: koolidele, politseile, sotsiaaltöötajatele, noorsootöötajatele, perekonnale, omavalitsustele, kolmandale sektorile.

Loomulikult on edu alus kõigi nimetatute koostöö. Ühelt poolt saab koostöös selgeks, kuidas korraldada konkreetset lapse raskuste märkamist ning toetada teda nii koolis kui ka kodus, nii vaba aja veetmisel kui ka tulevikusihtide seadmisel. Laiemalt võttes aga soodustab koostöö algatusvõimelist ja elujõulist kogukonda: ühiselt sõnastatud põhimõtetele tuginedes saab luua võrgustikke, kus üksteist abistatakse ja usaldatakse. Mõistagi paraneb nii ka informatsiooni kättesaadavus.

Varase märkamise ja sekkumise etapid

Varase märkamise ja sekkumise kavandamist saab käsitleda kui SARA (Scanning, Analyzing, Responding, Assessing)[2] ennetusmudelit.

Varane märkamine ja sekkumine hõlmab nelja järku. Esiteks peab koguma infot ja seda analüüsima, sh täpsustama vajadusi ja prioriteete ning seadma eesmärged. Teise sammuna tuleb koostada tegevusplaan ja kujundada selle järgi vajalikud teenused. Seejärel viiakse planeeritud ennetustegevused ellu ja viimase sammuna

hinnatakse nii tegevusplaani rakendumist kui ka konkreetsete sekkumiste tulemusi.

1. Andmete kogumine ja analüüs. Selleks kaardistatakse:

- kohaliku probleemipildi kaardistus. Tuleb välja selgitada peamised probleemid, riskipered, toimivad sekkumised, jm. Põhilised andmeallikad on omavalitsuse ja politsei statistika, mis kajastavad piirkonna majandusolukorda ja elukeskkonda. Kasulikud on ka koolide, huviasutuste, noortekeskuste, haiglate ja muude asjaomaste asutuste andmed.
- partnervõrgustik. Sekkumiste ja probleemide kõrval on vaja leida võrgustikupartnerid, kellega teha koostööd lahenduste otsimisel.
- sihtrühmad. Sekkumised keskendatakse konkreetsetele sihtrühmadele, kusjuures tuleb arvestada teenusepakkujate olemasolu ning ennetustegevuse järjestust (kõikidele mõeldud tegevus, keskendumine riskirühmadele, suund juba õigusrikkumisi toime pannud sihtrühmadele).

2. Teenuste kujundamine. Tuleb jälgida, et elluviidavad kui plaanitavad teenused oleksid lähedal, kättesaadavad, mitmekesised.

3. Sekkumine. Konkreetset sekkumist tuleb kavandada vajaduste põhjal, st kaardistusele tuginedes määratletakse tegevuste tähtsusjärjekord ja neile keskendudes luuakse tegevuskava.

4. Hindamine. Sekkumisi tuleb hinnata ja kui vaja, siis hinnangute alusel kohandada. Hinnata sisendite kasutamist, protsessi käiku ja tegevuste vahetulemust. Tegevuskava lõpus hinnatakse eesmärkide täitmist ja asutakse uuesti kaardistama, seatakse uued eesmärgid, koostatakse tegevuskava, sõlmitakse kokkulepped ning hinnatakse tegevuskava.

[1] Kõik käesolevas võrgujuhises esitatu on kaitstud autoriõigusega, mis kuulub justiitsministeeriumile. Väljaande tsiteerimine või refereerimine on lubatud üksnes juhul, kui viidatakse materjali autoritele. Justiitsministeeriumi kirjaliku nõusolekuta ei tohi väljaannet ega selle osi mingil viisil publitseerida.

[2] Aluseks John Ecki ja William Spelmani SARA mudel (Eck, Spelman 1987)

Vaata
täpsemalt

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/kuriteoennetus/varase-markamise-ja-sekkumise-juhis-kovidele>